

Kulturne novice

Na 16. srečanju mladih pesnikov in pisateljev, ki je bilo v Domžalah 3. in 4. junija se je na Gradu Krumperku predstavila tudi pisateljica Ana Rigler-Porenta iz Velikih Lašč, ki je bila med 124 udeleženci območnih srečanj (Ljubljano je bilo 24. maja) ena od 19. nastopajočih na XVI. republiškem srečanju. Člani žirije: Milena Blažič, Peter Božič, Janez Gregorčič, Betka Kolenbrand, Andrej Makuc, Milan Markelj, Helena Rosa, Niko Rupel, Ivo Spertič in Polona Škrinjar.

POLETNA LIKOVNA ŠOLA – Zdrženje likovnih skupin pri ZKOS organizira od 19. do 28. avgusta v Novem mestu Poletno likovno šolo. Mentor bo akademski slikar Tone Rački. Za šolo je predvidena kotizacija 80.000 din. Prijave sprejema ZKOS, Ljubljana, Kidričeva 5.

SREČANJE OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN je bilo letos v Sodužici pri Ribnici 4. junija na Osnovni šoli dr. Ivan Prijatelj.

KULTURNI ŽIVOT – glasilo kulturnoprosvetnih društev Jugoslavije objavlja v zadnji, 4. številki, prispevke jugoslovanskih in sovjetskih avtorjev, ki so sodelovali na prvem mednarodnem kolokviju na temo »Kulturnoumetniški amaterizem in ljudska ustvarjalnost«, osnovne teze pa sta pripravila Miloš Jevtič in Aleksander Mizjukov, vodja delegacije SSSR. Med prispevki sta tudi dva iz Slovenije: Tone Štefanec je obdelal temo »Amaterska dejavnost kot kulturno gibanje«, Meta Benčina pa zelo zanimiv historiat folklorne dejavnosti v Sloveniji, kjer se je žal, »izgubil ples starih oblik«, se je pa v 19. stoletju, v dobi čitalnic, kot vidni znak nacionalne pripadnosti in identitete slovenskega naroda in kot izraz odpora proti nemškemu, italijanskemu in madžarskemu pritisku spet obleklo, na iniciativno organizatorjev, zapostavljeno narodno nošo; Blagoje Ivanov iz Makedonije pa je poudaril velik pomen, ki ga ima za alternativno gledališče v Makedoniji študentsko gibanje leta 1968. Še prej pa Oder 57 iz Ljubljane, ki je z novo literaturo – Smoletom, Kozakom, Božičem, Strnišo – vplivalo na razvoj alternativnih skupin v Makedoniji. Skupina amaterjev, ki je psihofizično kondicijo osvajala po sistemu Grotovskega, predstave, ki jih je inspirirala pozicija sodobnih pesnikov in je doživela Evropsko afirmacijo; skupina Romov, ki jo prav tako dobro pozna Evropa. Ali naj bo makedonski zgled izziv za domačo gledališko ustvarjalnost?

Sklepi kolokvija so zanimivi, saj predvidevajo »izmenjavo amaterskih ansamblov med SFRJ in SSSR« in s tem se odpira »nova stran v povezovanju amaterjev dveh držav«, kajti, kot je poudaril Aleksander Mizjukov, »Kuhanje v lastni omaki ni nikoli dalo najkusejše hrane«.

POLETNA LITERARNA ŠOLA BO LETOS IMELA POUĐARKE PREDVSEM NA SPOZNAVANJU NEKATERIH tujih književnosti in metodiki obravnave literarnih del. O sodobni ameriški literaturi bo predaval Robin Bates, o slovenski Alenka Koron, o kanadski Metka Zupančič, o južnoameriški Jasmina Markič, o literaturi v perestrojki Drago Bajt. Šola bo v Radencih od 3. do 9. julija.

UGANKARSKO DRUŠTVO DOMEN – združuje ugankarje z različnih krajev naše domovine. Je oblika človekove duhovne ustvarjalnosti, ki je vključena v kompleks celotnega človekovega umskega ustvarjanja. Je zabava v prostem času, pouk in način izobraževanja, sredstvo in metoda za razvijanje logičnega mišljenja... so zapisali enigmatiki v pozivu k sodelovanju v društvu, ki ima svoj sedež v Trebnju in se imenuje po Petru Budkoviču Domnu, vsestranskem kulturnem delavcu s Primorske, ki je danes priznan za očeta slovenske križanke in začetnika modernega ugankarstva. Zveza kulturnih organizacij Trebnje bo vse ljubitelje ugank in križank pa tudi sestavljale, rada vključila v svoj delokrog.

SREČANJE MLADINSKIH KLUBOV

V Mladinskem domu v Bohinju bo Mladen Dolar pripravil »eksperimentalno« miselno delavnico, ki bo predstavljala vzorec kulturne, miselne, politične in artistske produkcije. Vabljeni v petek in soboto 10. in 11. junija v Bohinju.

Zaplešite z nami

To je bil naslov prireditve, na kateri je nastopilo stotriosemdeset plesalcev, ki tako ali drugače ohranjajo plesno izročilo. In »z nami« je zaplesala tudi skupina vojakov iz vojašnice »Maršal Tito« s šopskimi plesi iz vzhodne Srbije. Ko je dvorana, v kateri so bili med odraslimi gledalci v živi gneči tudi nastopajoči in učenci OŠ Marjan Novak-Jovo, ki je gostoljubno in organizacijsko brezhibno pripravila to množično prireditev, ki jo je povezovala prikupna Irena Škraba v narodni noši – na koncu skandirala plesnemu solu Draganu Svičanoviču – so se mentorji preselili na resni posvet ob okrogli mizi, ki jo je vodila Meta Benčina.

Resne besede so navdušeno zavzetost ob množičnosti, nastopu plesov iz skoraj vseh slovenskih pokrajin, novih folklornih skupinah in avtentičnim, za laika navdušujočim nastopom posameznih skupin nekoliko modificirale – in na drugi strani pričevale, da je, kot je povedala Meta Benčina dejavnost na Viču »živa, živahna in razvejana«, da po so »koreografije iztrošene«.

Naj le navržem nekaj ugotovitev, ki bi jih veljalo upoštevati: »Več udeležbe na seminarjih, več povezave s strokovnimi sodelavci, več izvernih plesov, ohranjanje lepote izvernih koreografij,

otroci naj ne nosijo po nepotrebnem noš, rajajo naj in naj ponazarjajo otroške igre, bosi, brez glasbene spremljave, naj vključujejo igre: ristanc, figure metat, zemljo krast, kozo klanf, gumi twist. Važna je sproščenost, doživetost, primerjava med danes in včeraj«.

Tako tudi proslave, ki smo jih vendarle uspeli izvleči iz stereotipov plakatnih trobil – ne bodo več dolgočasne, ampak odraz žive ustvarjalne vzgoje.

»Slavko Slak, predsednik OK ZSMS je ob prireditvi, potem ko je pohvalil mentorje med drugim zapisal: Nenazadnje je prireditev tudi ponovno pokazala, da so mladi veliko bolj dejavni kot se mnogokrat misli, žal pa imajo še vedno premalo možnosti za kreativno ustvarjanje na različnih področjih«.

Mentorica Maša Čacinović pa je menila: »Prireditev je uspela, želeli bi samo bilo, da bi bila dejavnost ohranjanja kulturne dediščine živa tudi na drugih šolah in da bi mentorji imeli na razpolago več materiala za izvorne plesse, s katerimi bi se lahko uveljavili na javnih prireditvah«. Nekaj pa je gotovo ali kot je rekel Grega Pečan: »Se bomo plesali.«

JASNA ŠKRINJAR

Velikolaški dan šole

V snovanju možnih oblik vključevanja velikolaške šole in enot v kulturno in turistično ponudbo našega okoliša, smo se odločili, da na Trubarjevi domačiji izvedemo Dan šole. S tem smo imeli namen, da po svojih močeh podpremo prizadevanja krajanov in društev k obogatitvi raznih aktivnosti, ki so vezane na Primoža Trubarja, Frana Levstika, Josipa Stritarja, zgodovinske in naravne zanimivosti, ki smo jih kar najuspešneje osvojili v tem šolskem letu.

Zbrali smo se na Rašici, na Trubarjevi domačiji vsi učenci in delavci centralne šole, podružničnih šol in VVZ. Vsak učenec, delavec šole, vsak odedek je imel svoje naloge, aktivnosti, ki so bile obogatene po vzgojni in izobrazbeni plati. Ker so vsi naloge vzeli odgovorno smo Dan šole izpeljali proti pričakovanju zelo dobro. Bili smo veseli izrednega sodelovanja z upravljalci Trubarjeve domačije, Gozdnega gospodarstva Kočevje TOZD gozdarstvo Velike Lašče, Ribiške družine Ribnica – revir Rašica, Turističnih društev Turjak in Rašica, praktičen prikaz dela steklopihača Josipa Koširja iz Rašce, izdelovalca ribaric Cirila Škrjta iz Turjaka, upravjalca ozvočenja Jožeta Pirmana iz Turjaka, predsednice TD Turjak Anice Blatnik, predsednika TD Rašica Janka Žučka in še bi lahko naštevali.

Vsi učenci so si ogledali spominsko sobo Primoža Trubarja pod imenitnim vodstvom Andreja Perhaja, žago pod vodstvom Žagarja in mlin pod vodstvom vedno razigranega Lojzeta Žučka. Ogleda vredni so bili poskusi naših fizikov in kemikov, likovnikov, izdelovalcev spominkov v okviru tehnične vzgoje, slavistov ob zapisih na njihova gledanja o življenju in delu Primoža Trubarja, vsaka podružnična šola se je predstavila na svojstven način. Enkratni prizori so bili v zvezi z dejavnostjo steklopihača, ki je izdeloval prave umetnine, demonstracija ribičev z odlovom rib z agregatom, občudovali smo največje preparirane ribe, ki so bile ujetje v Rašici, seznanili smo se z vrstami rib, ki živijo tu.

Za dobro voljo je skrbela ekipa šolskega radia NIGDIRDOM, plesna skupina iz šole in gospodinjski krožek s svojimi kulturnimi posebnostmi. Ob vseh teh aktivnostih smo pridobili dve novi društvi oziroma sekciji na osnovni šoli Primož Trubar. Ustanovili smo Turistično sekcijo, ki bi delovala v sklopu TD Turjak in TD Rašica. V povezavi s Turistično sekcijo smo ustanovili »Zeleno stražo«. Že ta dan so se izkazali. Skrbeli so za čistočo in urejenost Trubarjeve domačije tako dovršeno, da je bila

od odhodu domačija temeljito očiščena. Predstavili smo tudi »Zlato knjigo«, ki jo bomo vpeljali v tem šolskem letu. In na koncu koncev smo izdali simbol šole v obliki priporoke, ki jih bomo dali tudi v prodajo.

Z aktivnostmi, ki smo jih prikazali na Trubarjevi domačiji ob Dnevu šole, smo dokazali in se prepričali, da mora takšna ali podobna oblika naših prizadevanj postati tradicionalna, povezana s krajanom. Razhajali smo se zadovoljni z občutkom, da smo vsakemu učencu ponudili nekaj novega, nekaj novih nevsiljenih spoznanj!

ZAPISAL: EDI ŽGONC

Pionirji in zdravje!

7. razred – sistematski pregled:

Šolska zdravnica ugotovi: ploska stopala, ukrivljena hrbtenica, nepravilno oblikovan prsni koš, slaba kri... Zakaj pravzaprav vse to? O vseh teh problemih so razpravljali delegati pionirskih odredov naše občine 17. maja na občinski problemski konferenci »Kaj pa zdravje« ter svoje sklepe prenesli na republiško konferenco v Celje. Ob tej priložnosti pa so se pionirji O.Š. 7. maja Dobrova v avli predstavili s svojo dejavnostjo na likovnem, tehničnem ter rokodelskem področju.

Mladet Kerič prejema priznanje za najboljšo risbo

Delo miličnika, kot si ga zamišljajo otroci-umetniki

Ob nedavnem dnevu mladosti je bilo v prostorih Postaje milice Vič spet živahno kot že dolgo ne. Kar nekaj deset učencev s svojimi mentorji, pa predstavnikov tiska, občinske ZKO in drugih organizacij ter postaj milice se je zbralo tu na tradicionalni podelitvi priznanj učencem za najboljša likovna dela na temo »Delo miličnika«, ki jo je že četrtri zapored organizirala Postaja milice Ljubljana Vič-Rudnik.

V večjem prostoru, kjer so bila razstavljena tudi nagrajena dela, je zbrane pozdravil komandir postaje milice Stane Leskovešek, ki je predvsem razgnil pomen dela miličnikov in tradicionalnega likovnega natečaja, hkrati pa poudaril tudi nadvse težko nalogo, ki jo je imela likovna komisija pri izbiri med 165 deli, kolikor so jih prejeli v ocenitve. Risbe so bile pred tem od 13. do 19. maja na vpogled tudi v prostorih KUD France Prešeren v Trnovem, kar je sovpadalo s tednom varnosti.

V sproščenem, zares pristrčnem ozračju, je nato Stane Leskovešek podelil priznanja najboljšim umetnikom. Prva nagrada, pony kolo tovarne Rog, je šla to pot v roke Elsadatu Keriču, učencu 6. r. iz OŠ Franc Leskovešek-Luka, medtem ko sta si drugo in tretjo nagrado v višji skupini (od 5. do 8. r.) prislužila Polona Peršin iz OŠ Krimski odred Preserje in Katja Volk prav tako iz OŠ Franc Leskovešek-Luka.

V nižji skupini (od 1. do 4. r.) je to pot najbolj večje sukal čopič Andrej Vidlič iz OŠ »7. maj« Dobrova, drugi je bil Sašo Antič iz OŠ Notranje Gorice in tretja Marija Suhadolnik iz OŠ Krimski odred Preserje. Izven konkurence pa je prejel posebno priznanje tudi 1. B razred iz OŠ Dolomitski odred Polhov Gradec.

»Prva nagrada me je prav presenetila,« je bil neposredno po podelitvi ves vesel Elsadat Kerič, ki si je prislužil novo kolo. »Vem pa, da sem dobro narisal. No, malce mi je pri tem pomagala tudi tovaršica, predvsem kako ujeti prave barvne tone in primerno ozadje, toda v osnovi sem risbo narisal sam. Že od nekaj namreč rad risem. Začel pa sem takole: ko sem nekoč videl na TV mojstra Picassa, kako riše, sem gladko vzel barvice in čopič, šel v park in začel risati naravo, ljudi. Potem je šlo tako naprej... A slikar vseeno ne mislim postati!«

V sklopu prireditve so nato miličniki prikazali tudi demonstracijo različnih veščin: jiu-jitsa, dresurnega jahanja s službenimi konji, vaje z dresiranimi miličniškimi psi in najrazličnejše tehnične pripomočke, ki koristijo prometnim miličnikom pri njihovem delu.

BRANKO VRHOVEC

Igraki in režiser Petel Pal po Kralju na Betajnovi v KUD Pijava Gorica

100 let Ivane Modic

V Kotu pri Igu, zasanjanem vaškem gnezdu ob poti, ki se vije tja nekam proti Iškemu Vintgarju, že lep čas niso premoogli posebnosti, ki bi jim pomenila toliko, kot njihova babica in vaška legenda Ivana Modic. Starka je namreč letošnjega 3. maja zaokrožila natanko sto let življenja – starost, ki bi ji najbrž nekoč gvidali tudi najbolj kleni iški furmani in gornjeiški očanci, ki so živeli v teh krajih.

Pa je bilo tudi one sončne nedelje, 22. maja še vedno veselo in živahno pri Modičevih. V sobi stoletne jubilatke se je kar trlo otrok iz vasi in domačih pravnikov, in hči Ivana kar ni vedela, kako naj ustreže vsem. Jubilatka je ležala v postelji, vsa zakrita z ruto in toplo odejo, in če ne bi tu pa tam »pojarmala« in se rahlo dvignila, bi človek mislil, da je že pozabila na ves svet.

»Zdaj so mama že šest let v postelji,« pojasni hči Ivana, ki se je ves čas sukala okoli nje. »Starost je naredila svoje. Prej

pa nikoli niso bili v bolnišnici. Tudi slišijo bolj slabo, in v glavnem se le še jaz pogovarjam z njimi.«

Ivana Modic najbrž ni bilo lahko v postelji. Tembolj, ker je bila vajena vse življenje trdo delati. Kdove koliko let je hodila pomagat kmetom plet in okopavati, da je bilo kruha za njene volčiče, tri hčere in sina in da so živeli življenje, ki je bilo vredno človeka. Njen dvanajst let mlajši mož Jože, ki ji je umrl pred štirimi leti, je bil sedlar. V tistih časih pred prvo strašno vojno, ko je bila še ledik, pa je včasih poromala tudi na Brezje in to kar pes.

Ivana Modic je bila vse življenje navezana na cerkev. Ta ji je nudila potrebni notranji mir, uteho. Tudi tega nedeljskega dne jo je kar dajalo v njeni sobi, da bi zapela kako cerkveno pesem. Ko pa so v izbo nepričakovano vstopili še bivši beograjski nadškof monsignor Alojzij Turk in domači župnik in je nastalo prav vedro domače vzdušje, se je rahlo dvignila in zapela tisto staro »Lepa si, lepa si, Marija«.

BRANKO VRHOVEC